Les 66 – Antwoorden

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord שָׁמַע {sjáma} [pa'al] Horen.

Persoon	*Tegenwoordige tijd*		*Verleden tijd*		*Toekomende tijd*		*Persoon*
Ik (m)	שׁוֹמֵעַ	sjome'a	שָׁמַעְתִּי	sjámati	אֶשְׁמַע	èsjma	אֲנִי
Ik (v)	שׁוֹמַעַת	sjoma'at	שָׁמַעְתִּי	sjámati	אֶשְׁמַע	èsjma	אֲנִי
Jij (m)	שׁוֹמֵעַ	sjome'a	שָׁמַעְתָּ	sjámatá	תִּשְׁמַע	tisjma	אַתָּה
Jij (v)	שׁוֹמַעַת	sjoma'at	שָׁמַעְתְּ	sjámat	תִּשְׁמְעִי	tisjme'i	אַתְּ
Hij	שׁוֹמֵעַ	sjome'a	שָׁמַע	sjáma	יִשְׁמַע	yisjma	הוּא
Zij	שׁוֹמַעַת	sjoma'at	שָׁמְעָה	sjáme'áh	תִּשְׁמַע	tisjma	הִיא
Wij (m)	שׁוֹמְעִים	sjome'im	שָׁמַעְנוּ	sjámanoe	נִשְׁמַע	nisjma	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	שׁוֹמְעוֹת	sjome'ot	שָׁמַעְנוּ	sjámanoe	נִשְׁמַע	nisjma	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	שׁוֹמְעִים	sjome'im	שְׁמַעְתֶּם	sjámatèm	תִּשְׁמְעוּ	tisjme'oe	אַתֶּם
Jullie (v)	שׁוֹמְעוֹת	sjome'ot	שְׁמַעְתֶּן	sjámatèn	תִּשְׁמְעוּ	tisjme'oe	אַתֶּן
Zij (m)	שׁוֹמְעִים	sjome'im	שָׁמְעוּ	sjámoe	יִשְׁמְעוּ	yisjme'oe	הֵם
Zij (v)	שׁוֹמְעוֹת	sjome'ot	שָׁמְעוּ	sjámoe	יִשְׁמְעוּ	yisjme'oe	הֵן

Geb. wijs: m: שְׁמַע sjema, v: שִׁמְעִי sjimi, mv: שִׁמְעוּ sjimoe, infinitief: לִשְׁמוֹעַ lisjmo'a

Opdracht 2: Vertaal en geef de uitspraak:

Ik sta tegenover de winkel	אֲנִי עוֹמֵד מוּל הַחֲנוּת	ani omed moel hachanoet
אֲנִי בָּאתִי בִּשְׁבִילוֹ	ani bati bisjvilo	Ik kwam voor (ten behoeve van) hem
הִיא יוֹשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא	hi yosjèvèt al hakise	Zij zit op de stoel
הוּא הוֹלֵךְ בְּכִוּוּן [שֶׁל] הַבַּיִת	hoe holech bekiwoen [sjèl] habayit	Hij gaat in de richting van het huis
הַסּוּס הוּא מֵאַחֲרֵי הַמְּכוֹנִית	hasoes hoe me'achare hammechonit	Het paard [is] achter de auto
אֲנַחְנוּ יוֹשְׁבִים סָבִיב הַשּׁוּלְחָן	anachnoe yosj'vim sáviv hasjoelchán	We zitten rondom de tafel
שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם	sjálom alechèm	Vrede zij jullie

Opdracht 3 Bijbel: Noteer de uitspraak en de vertaling en bedenk waar het staat

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-נֹחַ, וְאֶל-בָּנָיו אִתּוֹ לֵאמֹר. wayomèr èlohim èl-noach, we'èl bánáw itto lemor

En-sprak God tot Noach, en-zijn-kinderen bij-hem zeggende.

En God zei tegen Noach en zijn zonen met hem. Genesis 9:8.

יְרוּשָׁלַם-- הָרִים, סָבִיב לָהּ: וַיהוָה, סָבִיב לְעַמּוֹ-- מֵעַתָּה, וְעַד-עוֹלָם.

Yeroesjálayim – hárim, sáviv láh: waYHWH sáviv le'ammo – me'attáh we'ad olám

Jeruzalem – bergen rondom haar: en-God rondom zijn-volk – vanuit-nu en-tot eeuwig.

Rondom Jeruzalem zijn bergen, zo is God rondom zijn volk, van nu aan tot in eeuwigheid.

Psalm 125:2, zie de uitleg van dr. Piet van Midden, Efemeride 655.

וַיֹּאמְרוּ, אֶל-מֹשֶׁה, דַּבֵּר-אַתָּה עִמָּנוּ, וְנִשְׁמָעָה; וְאַל-יְדַבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים

wayomroe, èl-mosjèh, dabber attáh immánoe; wenisjmá'áh*; we'al yedabber imánoe èlohim

En-zij-zeiden tot Mozes, spreekt u met-ons, en-wij-zullen-horen; en-niet zal-spreken met-ons de Heer. Zij zeiden tegen Mozes: Spreekt ú met ons, dan zullen wij luisteren, maar laat God niet met ons spreken. Exodus 20:19 (HSV).

* Dit is een aansporende wijs, zie les 67.

Les 67 – Werkwoorden 15 – Aanvoegende wijs

In les 23 maakten we kennis met de Gebiedende wijs, nu gaan we ook naar een paar verwante vormen kijken.

De **Gebiedende Wijs** (*modus imperativus*) is afgeleid van de Toekomende tijd (*imperfectum*), tweede persoon, door het voorvoegsel ת weg te laten en de klanken aan te passen. Bij de hitpa'el wordt de ת vervangen door een ה. Het gaat dan om een *gebod* om iets te doen.

'Afradende wijs': Bij een wens, goede raad of niet-streng *verbod* wordt niet het woord לֹא {lo} gebruikt, maar אַל {al}, met de toekomende tijd: אַל־תִּגְנֹב {al-tignov} Wil toch niet stelen!
Vaak wordt hieraan het woord נָא {ná}, toch, toegevoegd: אַל־נָא תִּגְנֹב {al-ná tignov}.

Bij de **Verbiedende wijs** (*modus prohibitivus*), een streng verbod, wordt de gewone Toekomende Tijd gebruikt, met het woord לֹא {lo}, zoals we hebben gezien bij de Tien Geboden in les 49: לֹא תִגְנֹוב {lo tignov} Gij zult niet stelen, Exodus/Sjemot 20:15.

De **Aanvoegende Wijs** (*modus jussivus*) noemen we in Nederland wel de 'Kookboekenstijl': 'Men neme een ei'. Hij bestaat naast de gewone Toekomende Tijd; het is een verkorte vorm die dient om de wens uit te drukken dat iets zal gebeuren. Bij veel werkwoorden is die verkorte vorm echter helemaal niet korter, zodat het verschil niet te zien is. Een paar voorbeelden:

יִבְנֶה	yivne	Hij zal bouwen	יִבֶן	yivèn	Hij moge bouwen
יִכְתֹב	yichtov	Hij zal schrijven	יִכְתֹב	yichtov	Hij moge schrijven

De **Aansporende Wijs** (*modus cohortativus*): naast de *verkorte* vorm van de Toekomende Tijd bestaat ook een *verlengde* vorm, die aan het werkwoord de kracht geeft van een aansporing. Hij komt alleen voor in de eerste persoon, enkelvoud en meervoud, en wordt gevormd middels het achtervoegsel ָה , bijgenaamd *ה-paragogicum*. (Hij doet me denken aan de richtings-ה van les 58). De klemtoon valt op dit achtervoegsel, daarom wordt de klank van de tweede lettergreep lichter en verandert een 'o' in een 'e'. Soms wordt het woord נָא toegevoegd.

אֶזְכֹּר	èzkor	Ik zal gedenken	אֶזְכְּרָה	èzk^{e}ráh	Laat ik/moge ik/ik wil gedenken
נִזְכֹּר	nizkor	Wij zullen gedenken	נִזְכְּרָה	nizk^{e}ráh	Laten wij/mogen wij gedenken
נִכְתֹּב	nichtov	Wij zullen schrijven	נִכְתְּבָה	nicht^{e}váh	Laten wij schrijven

Soms krijgen vormen van de toekomende tijd, eindigend op ִי {i} en וּ {oe}, dus jij (v) en jullie en zij (mv), een extra noen aan het eind, die *paragogische noen* wordt genoemd. Hij verandert niet de betekenis, maar geeft er mogelijk wat meer nadruk aan. In plaats van תִכְתְּבוּ {ticht^{e}voe} staat er dan תִכְתְּבוּן {ticht^{e}voen}

Woordenschat

בִּקֵּשׁ, בַּקֵּשׁ	biqesj [pi'el]	Zoeken, verzoeken
בָּשָׂר	básár (m)	Vlees
גָּדוֹל	gádol (bn)	Groot
יָדִיד	yádid (m)	Vriend, geliefde
יְדִידָה	y^{e}didáh (v)	Vriendin, geliefde
סָבַב	sávav [pa'al]	Rondgaan, ronddraaien
קָם, קוּם	qám, qoem [pa'al]	Opstaan לָקוּם láqoem (inf).

Dit is een werkwoord dat vele *binyanim* en betekenissen heeft. Een afgeleid woord is:

מָקוֹם	máqom (m)	Stad, plaats. ('mokum')
	Zie Markus 5:41, *Talitha koem, hetgeen betekent: Meisje, sta op!*	
שׁוּק	sjoeq (m)	Markt שְׁוָקִים sj'wáqim (mv), שׁוּקֵי־ sjoeke (mv constr)

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord קוּם ,קָם qám, qoem [pa'al] Opstaan.
Raadpleeg les 95.

Persoon	*Tegenwoordige tijd*		*Verleden tijd*		*Toekomende tijd*		*Persoon*
Ik (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אֲנִי
Ik (v)	קָמָה	qámah	קַמְתִּי	qam'ti	אָקוּם	áqoem	אֲנִי
Jij (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אַתָּה
Jij (v)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אַתְּ
Hij	.....	.....	.....	.....	.....	.....	הוּא
Zij	.....	.....	.....	.....	.....	.....	הִיא
Wij (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אַתֶּם
Jullie (v)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אַתֶּן
Zij (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	הֵם
Zij (v)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	הֵן

Geb. wijs: m: ....., v: ....., mv: ....., infinitief: לָקוּם láqoem

Opdracht 2: Noteer de uitspraak, de vertaling, en de vorm van het werkwoord.
Zie de lessen 23, 53 en woordenlijst Les_75.

יְבָרֶכְךָ יְהוָה, וְיִשְׁמְרֶךָ .....

.....

אֲדַבְּרָה-נָּא אֶל-הַמֶּלֶךְ, ...

.....

אָקוּמָה נָּא וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר, בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחֹבוֹת—אֲבַקְשָׁה .....

.....

.....

אֵלְכָה-לִּי אֶל-הַגְּדֹלִים, וַאֲדַבְּרָה אוֹתָם-- .....

.....

.....

אָשִׁירָה נָּא לִידִידִי .....

.....

וְאָמַרְתָּ אֹכְלָה בָשָׂר .....

.....

Bronnen: *Leerboek der Hebreeuwsche taal, rabbijn S. Ph de Vries; en.wikipedia.org; biblehub.com; Basisgrammatica van het Bijbels Hebreeuws, Eburon Uitgeverij; www.programmingbasics.org (illustratie)*
Zie ook: *Videoles van dr. Piet van Midden, https://webapp.fkt.uvt.nl/bho/plugin_wiki/page/hebreeuws, les Het sterke werkwoord 04, vierde onderwerp.*